

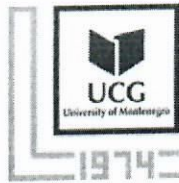
УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Данила Бојовића бб

П.ф. 91

81400 Никшић

Nikšić

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOSOPHY

Danila Bojovića bb

P.O. Box 91

CG-81400

Tel.: +382 40 243 921, 243 913,

Fax: +382 40 247 109,

e-mail: ff@ucg.ac.me

№ 01-4544

9.12.2024.

UNIVERZITET CRNE GORE

Odbor za doktorske studije

Poštovani,

Dostavljam vam Odluku o ocjeni podobnosti doktorske teze i kandidata, Željka Lučića.

UNIVERZITET CRNE GORE
DEKANKA
Tatjana Novović
Prof. dr Tatjana Novović
Filozofski fakultet

OCJENA PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Master sociolog, Željko Lučić
Fakultet	Filozofski fakultet UCG
Studijski program	Sociologija
Broj indeksa	1/23
Podaci o magistarskom radu	Sociokulturni kapital i institucija tržišta u post-socijalističkoj Crnoj Gori; Ekonomska sociologija Master sociologije (MA), Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Smer Sociologija, modul Održivi razvoj; 30.09.2022. (9.30).
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Sociološka analiza glavnih ekonomskih institucija u post-socijalističkoj Crnoj Gori
Na engleskom jeziku	A Sociological Analysis of Key Economic Institutions in Post-Socialist Montenegro
Datum prihvatanja teme i kandidata na sjednici Vijeća organizacione jedinice	29.10.2024.
Naučna oblast doktorske disertacije	Sociologija
Za navedenu oblast matični su sljedeći fakulteti	
(upišite matične fakultete) Filozofski fakultet, Studijski program za sociologiju	
A. IZVJEŠTAJ SA JAVNE ODBRANE POLAZNIH ISTRAŽIVANJA DOKTORSKE DISERTACIJE	
Kandidat je pristupio javnoj odbrani polaznih istraživanja doktorske teze koja je održana na Filozofskom fakultetu UCG u Nikšiću 20.11.2024. s početkom u 14 časova i završetkom u 15.30 časova. Izlaganje je završio u 14:25, nakon čega je uspješno odgovorio na sva pitanja članova komisije. Posebno ističemo kandidatovu spremnost da usvoji sugestije članova komisije usmjerene na poboljšanje kvaliteta buduće disertacije.	
B. OCJENA PODOBNOSTI TEME DOKTORSKE DISERTACIJE	
B1. Obrazloženje teme Analiza institucija predstavlja centralni problem ekonomske sociologije, koja je jedna od najrazvijenijih socioloških disciplina. Ova tema je naročito važna u periodu postsocijalističke transformacije. Do sada u Crnoj Gori nije bilo detaljnijih socioloških istraživanja prirode glavnih ekonomskih institucija, niti ekonomski relevantnih institucija koje ih podupiru (Vukićević, 2016), kao ni njihovog međusobnog odnosa sa sociokulturnim kapitalom i vrijednostima – na koje utiču, stvarajući neformalne institucije, koje nadalje imaju preoblikujuće dejstvo na njih. Izuzetak čini nekoliko studija koje su istakle strukturalne aspekte: vrijednosti (Ćeranić, 2016); svojinske transformacije (Ćeranić, 2011, Vukićević et al, 2016); i preduzetništva (Ćeranić, 2014). Disertacija predstavlja nastavak istraživanja (master rad) Sociokulturni kapital i institucija tržišta u postsocijalističkoj Crnoj Gori.	

Predmet istraživanja je dinamička analiza odnosa između sledećih dimenzija društva: glavnih ekonomskih i ekonomski relevantnih institucija i njihove percepcije; posredovanja/usaglašanja objektivnih interesa društvenih grupa, a ne samo jasno izdvojenih ekonomskih aktera; vrijednosti i sociokulturnog kapitala.

Glavne ekonomske institucije definišu se u neoinstitucionalističkom ključu (Coase, 1988: 8; Svedberg, 2006: 215; North, 1990: 69) kao društvene institucije koje u uslovima konkurentne potražnje i ponude daju okvir društvenog djelovanja ekonomske razmjene. One obuhvataju: konkurenciju – naspram monopolističkih pozicija i korupcije, privatnu svojinu i privatizaciju, dostupnost preduzetničke inicijative i nesmetan ulazak na tržište. Ekonomski relevantne institucije su one društvene institucije koje ne daju direktno okvir za ekonomsku razmjenu, ali na nju utiču (Svedberg, 2006: 131; Cvejić, 2011). Mogu biti: političke, pravne, kulturne i vjerske.

Sociokulturni kapital je klaster usvojenih normi, vrijednosti i vjerovanja dominantan u specifičnoj skupini/zajednici, koji se prenosi socijalizacijom (Štulhofer, 2000: 65).

Ne zaboravljajući da je taj odnos cikličan i uzajamno „preoblikujući“, glavne ekonomske institucije se ispituju prikazivajući unutrašnji odnos sociokulturnih, institucionalnih i sistemsko-strukturalnih aspekata koji dovode do – vrijednosne (in)konzistencije i vrijednosno-normativne usklađenosti ili disonance., što je i centralni problem ovog rada.

Ključno istraživačko pitanje na koje se želi dati odgovor je: u kakvom su odnosu glavne ekonomske institucije sa: ekonomski relevantnim institucijama; percepcijom tržišnih praksi i procesa; vrijednostima i sociokulturnim kapitalom i njegovim aspektima ponaosob; imajući u vidu istorijske i sistemsko-strukturalne pretpostavke crnogorskog društva?

B2. Cilj i hipoteze

U skladu sa istraživačkim pitanjem, glavni istraživački cilj je: ispitati u kakvom su odnosu glavne ekonomske institucije sa ekonomski relevantnim institucijama; percepcijom tržišnih praksi i procesa; vrijednostima i sociokulturnim kapitalom.

Radi davanja potpunije slike problema u radu se: opisuje stanje sociokulturnog kapitala u Crnoj Gori; tumači kakav stav zauzimaju pripadnici različitih društvenih grupa, klasa i određenih slojeva prema praksama i procesima koje presudno utiču na profilisanje glavnih ekonomskih institucija u Crnoj Gori; te opisuju dominantne vrijednosne orijentacije ispitanika. Takođe, cilj je i tumačiti na koji način percepcija institucija utiče na odabir strategije započinjanja sopstvenog biznisa; tumačiti da li percepcija institucije tržišta utiče na zainteresovanost građana za aktivno učešće u oblikovanju institucija; kao i to da li duži period socijalizacije u novom sistemu utiče na veće prihvatanje kapitalističkog / tržišno uređenog poretka. U radu se postavlja i nekoliko praktičnih ciljeva istraživanja.

Teorijski ciljevi istraživanja su:

- opisati stanje sociokulturnog kapitala u Crnoj Gori;
- tumačiti kakav stav zauzimaju pripadnici različitih društvenih grupa, klasa i određenih slojeva prema praksama i procesima koje presudno utiču na profilisanje institucije tržišta u Crnoj Gori;
- opisati dominantne vrijednosne orijentacije ispitanika;
- ispitati u kakvom su odnosu glavne ekonomske institucije sa ekonomski relevantnim institucijama; percepcijom tržišnih praksi i procesa; vrijednostima i sociokulturnim kapitalom;

- tumačiti kakav stav zauzimaju pripadnici različitih društvenih grupa, klasa i određenih slojeva prema praksama i procesima koje presudno utiču na profilisanje glavnih ekonomskih institucija u Crnoj Gori;
- tumačiti na koji način percepcija glavnih ekonomskih institucija utiče na odabir strategije započinjanja sopstvenog biznisa;
- tumačiti da li percepcija glavnih ekonomskih institucija utiče na zainteresovanost građana za aktivno učešće u oblikovanju institucija;

Praktični cilj istraživanja je (shodno rezultatima) izvesti:

- predloge nekih institucionalnih rešenja koja bi vodila ka održivom razvoju i jednakim šansama za sve građane;
- predloge nekih organizacionih formi koje mogu obezbijediti pošteniju konkurenciju i veće učešće zainteresovanih da
- ispolje svoje sposobnosti na tržištu;
- smjernice za medijsko predstavljanje tema koje mogu uticati na sociokulturni kapital i oblikovanje institucija;

Glavna hipoteza: H – U crnogorskom društvu je izražena vrijednosna inkonzistencija; i normativno-vrijednosna disonanca.

Pomoćne hipoteze:

- H1 – Političke institucije se pokazuju kao ekonomski najrelevantnije;
- H2 – Stanje sociokulturnog kapitala u vezi je s percepcijom glavnih ekonomskih i ekonomski relevantnih institucija;
- H3 – Prihvatanje određenog oblika uređenja ekonomskog podsistema razlikuje se prema klasnom položaju ispitanika;
- H4 – Stanje sociokulturnog kapitala i percepcija definisanih glavnih ekonomskih institucija razlikuje se prema klasnom položaju ispitanika;
- H5 – Percepcija institucije tržišta u vezi je sa: spremnošću ispitanika da započnu sopstveni biznis; kao i sa izraženošću aktivizma; i defetizma;
- H6 – Mlađi ispitanici iskazuju veće prihvatanje tržišno uređenog poretka.

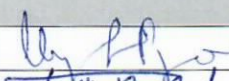
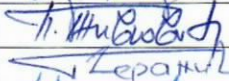
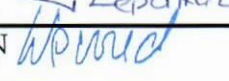
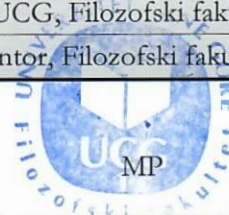
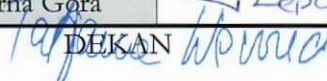
B3. Metode i plan istraživanja

U radu će biti korištena kvantitativna metodologija i podrazumijeva analizu podataka prikupljenih upitnikom kreiranim za potrebe istraživanja stanja, iskustava i percepcije i preduzetnika i građana Crne Gore o glavnim ekonomskim i ekonomski relevantnim institucijama, tržišnim praksama i procesima, vrijednostima i sociokulturnim kapitalom. Rezultati i zaključci će biti tumačeni u skladu sa postavljenim ciljevima i hipotezama istraživanja, primijenom deskriptivne statistike i određenog broja univarijantnih i multivarijantnih statističko-matematičkih metoda.

Planirano istraživanje će biti sprovedeno u dvije faze:

1. Analiza opštih karakteristika post-socijalističkog crnogorskog društva uz osvrt na istorijsko-kulturno nasleđe institucionalne prakse.

2. Druga faza predstavlja ključni dio rada, a tiče se obrade kvantitativnih podataka. Rezultati dobijeni u njoj su okosnica za tumačenje teorijskih i praktičnih ciljeva istraživanja. Riječ je o analizi podataka prikupljenih upitnikom kreiranim za potrebe istraživanja, stanja, iskustava i percepcije i preduzetnika i građana Crne Gore o glavnim ekonomskim i ekonomski relevantnim institucijama, tržišnim praksama i procesima, vrijednostima i sociokulturnim kapitalom. Rezultati i zaključci će se diskutovati u odnosu na neke referentne tačke nađene u drugim istraživanjima sprovedenih u zemlji i internacionalno: Dva srodna upitnika koji su korišteni u okviru projekta: „Komparativno sociološko istraživanje svojine i preduzetništva u postsocijalističkom periodu (Crna Gora – Rusija)“, koje je sproveo Institut za sociologiju i psihologiju Filozofskog fakulteta u Nikšiću (2014). Prvi upitnik se odnosi na građanstvo (N=632), a drugi na preduzetnike (N=300). „Društvena struktura i kvalitet života“ u organizaciji Konzorcijuma instituta društvenih nauka sprovedeno 1989. godine gdje je uzorak za Crnu Goru iznosio 958 ispitanika; South-East European Social Survey (SEESSP) sprovedeno 2003, na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1849 ispitanika za područje Crne Gore. Upitnik će biti kreiran uz adekvatnu konstrukciju varijabli, vodeći računa da one omoguće usporedbu podataka s ranijim istraživanjima, ali i da budu dovoljno informativne da se može odgovoriti na zahtjevno postavljeno istraživačko pitanje i ciljeve istraživanja. Nezavisne varijable u ovom istraživanju su: indeks participacije, generalizovano povjerenje, indeks specifičnog povjerenja, ograničena solidarnost, reciprocitet i kooperativnost, prihvatanje građanskih normi, preko prethodno navedenih varijabli sagledava se mjera/stanje sociokulturnog kapitala; klasni položaj; stavovi o zajedničkim kolektivnim interesima. Nezavisne varijable su provjeravane prema polu, starosti i regiji iz koje dolaze (južna, središnja i sjeverna). Zavisne varijable u ovom istraživanju su: indeks prihvatanja opštih obilježja tržišne ekonomije; indeks ekonomskog liberalizma; ocjena izraženosti monopolskih pozicija; ocjena djelovanja zakonitosti slobodne tržišne utakmice; ocjena dostupnosti preduzetničke inicijative; percepcija toka privatizacije; ocjena izraženosti korupcije; ocjena usklađenosti ekonomskih institucija sa opštim dobrom (prethodno pobrojane varijable odnose se na glavne ekonomske institucije); spremnost na započinjanje biznisa; aktivno učešće u oblikovanju institucija (aktivizam); i iskazani defetizam. B4. Naučni doprinos Istraživanje će pokazati da li u crnogorskom društvu treba govoriti o završetku postsocijalističke transformacije i o konsolidaciji kapitalističkog sistema – ili će izražena vrijednosno-normativna disonanca upućivati na suprotno. Takođe, pokazaće se da li postoje određene statistički značajne razlike među grupama kada je u pitanju percepcija glavnih ekonomskih institucija prema svim varijablama sociokulturnog kapitala. S tim da se ne očekuje se da te veze budu jednoznačne, već će se opisati specifičnosti tih odnosa u crnogorskom društvu, s akcentom na razlike po klasama. B5. Finansijska i organizaciona izvodljivost istraživanja Kandidat posjeduje sve preduslove koje podrazumijevaju dostupnost savremene i klasične literature, kao i finansijske preduslove za sprovođenje obimnog anketnog istraživanja i može se smatrati da su osigurane organizacione pretpostavne za sprovođenje istraživanja.
Mišljenje i prijedlog komisije Komisija smatra da se predložena tema može prihvatiti te da se kandidatu Željku Lučiću dozvoli nastavak doktorskog studija.
Prijedlog izmjene naslova

Ne		
Prijedlog promjene mentora i/ili imenovanje drugog mentora		
Ne		
Planirana odbrana doktorske disertacije		
Ljetnji semestar 2026.		
Izdvojeno mišljenje		
(popuniti ukoliko neki član komisije ima izdvojeno mišljenje)		
		Ime i prezime
Napomena		
(popuniti po potrebi)		
ZAKLJUČAK		
Predložena tema po svom sadržaju odgovara nivou doktorskih studija	DA	
Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije	DA	
Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze	DA	
Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata		
Prof. dr Rade Šarović, UCG, Filozofski fakultet. Crna Gora		
Doc. dr Predrag Živković, UCG, Filozofski fakultet. Crna Gora		
Prof. dr Goran Čeranić, mentor, Filozofski fakultet. Crna Gora		
U Nikšiću, 22.11.2024.	 MP DEKAN	

PRILOG

PITANJA KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA	
Prof. dr Rade Šarović	1.Važnost optimalnog ekonomskog rasta?
	2.Ekonomske prosperitet naspram ekološke održivosti?
Doc. dr Predrag Živković	1.U opisu postsocijalističke transformacije, navedite institucionalne i vrijednosne mehanizme koji su primjenjeni u izgradnji novog društveno-ekonomskog sistema?
	2.Objasnite evoluciju i korelaciju digitalnih tehnologija sa izgradnjom nove preduzetničke kulture u Crnoj Gori?
	3.Da li su u prirodi društvene transformacije crnogorskog društva vidljive odlike onih analiza koje se mogu zapaziti u pojavi tzv. tehnokapitalizma (Hurtado) ili tehnofeudalizma (Varufakis) i da li je moguće u crnogorskom društvu izgraditi institucionalni okvir koji ne prati etape savremenog kapitalizma?
Prof. dr Goran Čeranić, mentor,	1.Koje varijable će biti korišćene prilikom izrade kompozitnog klasnog indeksa?
	2.Prilikom analize stanja sociokulturnog kapitala u Crnoj Gori stavovi kojih društvenih grupa će biti razmatrani?
PITANJA PUBLIKE DATA U PISANOJ FORMI	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
ZNAČAJNI KOMENTARI	
Prof. Šarović je sugerisao da se u upitnik uključe i pitanja o održivom razvoju.	

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj: 01-4349

Nikšić, 2.12.2024.

Na osnovu čl. 64 stav 2 tačka 9 i 65 stav 2 Statuta Univerziteta Crne Gore i člana 35 Pravila doktorskih studija, Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 29. 11. 2024. godine donijelo

ODLUKU

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze pod nazivom **Sociološka analiza glavnih institucija u post-socijalističkoj Crnoj Gori** i kandidata mr Željka Lučića (D1).

Obrazloženje

Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici održanoj 29.11. 2024. godine razmotrilo Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze **Sociološka analiza glavnih institucija u post-socijalističkoj Crnoj Gori** i kandidata mr Željka Lučića i isti prihvatilo.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu.

DEKANKA

Tatjana Novović

Prof. dr Tatjana Novović

Dostaviti:

- Senatu Univerziteta Crne Gore
- Odboru za doktorske studije
- Uz Zapisnik sa sjednice Vijeća
- a/a

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

DOKTORSKE STUDIJE

ZAPISNIK

o obrazloženju Polaznih istraživanja

__Mr Željko Lučić ____, rođen/a __8.02. 1987.__ u __Nikšiću__

indeks br. __1/23__ pristupio je dana 20.11. 2024__2024. godine odbrani Polaznih istraživanja o temi:

Sociološka analiza glavnih ekonomskih institucija u post-socijalističkoj Crnoj Gori

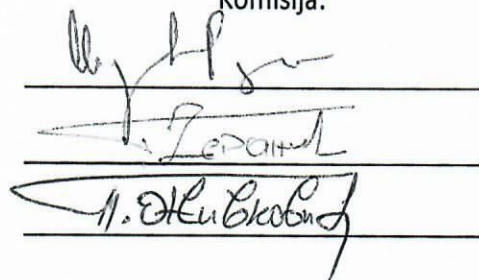
Komisija u sastavu:

- 1.____Prof. dr Rade Šarović ____, predsjednik
- 2.____Prof. dr Goran Čeranić ____, mentor
- 3.____Doc. dr Predrag Živković ____, član

Ocijenila je da je kandidat _____ Mr Željko Lučić _____uspješno izložio sadržaj Polaznih istraživanja.

U Nikšiću, __20.11. 2024.____

Komisija:

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA CRNE GORE
VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA
CENTRU ZA DOKTORSKE STUDIJE

PREDMET: Izvještaj Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije mr Željka Lučića

Komisija za ocjenu prijave doktorske disertacije u sastavu:

1. Prof. dr Goran Čeranić, mentor
2. Prof. dr Rade Šarović, član
3. Doc. dr Predrag Živković, član

dostavila je izvještaj za doktoranda mr Željko Lučić na temu **Sociološka analiza glavnih ekonomskih institucija u post-socijalističkoj Crnoj Gori.**

Komisija za ocjenu prijave doktorske disertacije saglasno roku iz stava 2, člana 35 Pravila doktorskih studija podnijela je Vijeću Filozofskog fakulteta izvještaj.

S poštovanjem,

Nikšić, 27.11.2024.

Predsjednik Komisije za doktorske studije

Prof. dr Goran Čeranić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET

PRILJE		27.11.2024.	
ORG. JED.	PRILOG	VRIJEDNOST	
01	4176		